

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Journal of Social Sciences

p-ISBN:1300-9702 e-ISBN: 2149-3243

ALMANCA ÖĞRETMENLİĞİ HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİNİN ALMANCA DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

*Analysing the Attitudes of the Preparatory Class Students at German Language Teaching
Programms towards German Classes Regarding Different Variables*

Bilal ÜSTÜN¹ ve Lokman TANRIKULU²

¹Dr. Öğr. Görevlisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Nevşehir, bustun@nevsehir.edu.tr, orcid.org/0000-0002-9490-3109

²Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü, Nevşehir, ltanrikulu@nevsehir.edu.tr, orcid.org/0000-0002-1862-8176

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
26.03.2021
Kabul/Accepted:
12.08.2021

DOI:

10.18069/firatsbed.903727

Anahtar Kelimeler

Almanca, Almanca
Öğretmenliği, Hazırlık
Programı, tutum, tercih

ÖZ

Bu çalışmada Almanca Öğretmenliği hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca derslerine yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada araştırma yöntemi olarak tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Türk Üniversitelerinde Almanca Öğretmenliği bölümlerinde hazırlık eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde, Gazi Üniversitesinde, Anadolu Üniversitesinde ve Hakkâri Üniversitesinde Almanca Öğretmenliği hazırlık programı eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada yer alan veriler “Almanca Dersi Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır. Araştırmada toplanan veriler IBM SPSS 21 paket programı ile analize tabi tutulmuştur. Verilerin analizinde betimleyici istatistiklerden (“frekans, yüzde, aritmetik ortalama”) yararlanılmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri çözümlenmek amacıyla t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların Almanca derslerine yönelik genel tutumlarının ölçekteki “Katılıyorum” seçeneğine karşılık geldiği belirlenmiştir. Bu verilere dayanarak Almanca Öğretmenliği hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca derslerine yönelik olumlu bir tutum içinde oldukları söylenebilir.

ABSTRACT

In this study, it is aimed to compare the attitudes of Preparatory Class Students at German Language Teaching Programme towards German Classes regarding different variables. In the study, survey research model, one of the quantitative research methods, was employed. The population of the study consisted of the students who study at preparation classes at German Language Teaching Programme at universities in Turkey. The sample of the study consists of students studying German Language Teaching preparatory program at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Gazi University, Anadolu University and Hakkari University. The data was gathered using “German Class Attitude Scale” and “Personal Information Form”. The data gathered in the study were analysed using SPSS 21 package program. While analysing the data, descriptive statistics (frequency, percentage, arithmetic mean) were benefited. In order to analyse the relationships between independent variables, T-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were utilized. As a result of the research, the general attitude of the participants towards the German classes corresponded to the “I agree” option in the scale. Depending on this data, it can be inferred that the students of German Language Teaching as a Foreign Language had a positive attitude towards German classes.

Keywords

German, German
Language Teaching,
Preparation Programme,
Attitude, choice

Atf/Citation: Üstün, B., Tanrikulu, L. (2021). Almanca Öğretmenliği Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Almanca Derslerine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31,3(1211-1220).

Sorumlu yazar/Corresponding author: Bilal ÜSTÜN, bustun@nevsehir.edu.tr

1. Giriş

Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de yabancı dil bilmenin önemi, gelişen teknolojik imkânların sunduğu iletişim ağlarının genişlemesiyle daha da önemli bir hale gelmiştir. Sosyal medya sayesinde herkesin birbirine kolayca ulaşabildiği yeni dünya düzeninde kurulan bu iletişim ağının ana aktörü şüphesiz yabancı dildir. Yabancı diller vasıtasıyla toplumlar siyasî ve ticarî iletişim kurabilmektedir.

Yabancı dilin bu kadar önemli olduğu günümüzde yabancı dil eğitimi de önemli bir hale gelmiş; yabancı dile olan ilgi artmış ve yabancı dil eğitiminin niteliği de daha fazla tartışılır bir noktaya gelmiştir. “Ülke çapında yabancı dille eğitim veren okulların açılması; her yaş grubuna dönük yabancı dil kurslarının düzenlenmesi, okul öncesi eğitim programlarına yabancı dil derslerinin yerleştirilmiş olması, yabancı dil öğretimi ile ilgili birçok bilimsel ve sosyal içerikli faaliyetlerin düzenlenmesi ve bireylerin farklı dilleri öğrenmeye teşvik edilmesi bu çabaların yalnızca bir kısmını oluşturmaktadır” (Haznedar, 2010; Altın ve Saraçoğlu, 2018; Yaman, 2018; akt. Bayır ve Yeşil, 2020). Türkiye’de yabancı dil eğitimi yıllardır tartışılan bir konu olagelmıştır. “Türkiye’de yabancı dil eğitimi tarihsel olarak incelendiğinde, son iki yüzyıldan beri yabancı dil eğitimi konusunda uğraş verilen Türkiye’de, zaman içinde uygulanan farklı eğitim politikalarının etkisiyle de yenilikler yapılmaya çalışılmasına karşın, bugün hala ilköğretimden başlayarak yükseköğretim süresince yabancı dil dersi alan öğrencilerin ciddi sorunlar yaşadıkları herkes tarafında kabul edilen bir gerçektir” (Demirel, 2003). Yabancı dil derslerinde yaşanan sorunların farklı nedenleri olduğu söylenebilir. “Yapılan çalışmalar, temel sorunun genel eğitim politikaları ile uygulamalar arasındaki uyumsuzluktan kaynaklandığını göstermektedir” (Suna ve Durmuşçelebi, 2013). Türkiye’de yabancı dilin niteliğini artırmaya yönelik olarak doğrudan olmasa da dolaylı yoldan çeşitli reformlar gerçekleştirilmiştir. “Türk Eğitim sisteminde Tevhid-i Tedrisat Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra kaydedilen en önemli aşama ‘sekiz yıllık temel eğitim reformu’ olarak nitelendirilmektedir” (Tan, 1998; akt. Haznedar, 2010). 1997 yılında yapılan bu değişiklik ile 5 yıl olan zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmıştır. “Yapılan bu eğitim reformu sayesinde yabancı dil eğitim ve öğretimi konusunda ciddi adımlar atılmıştır” (Sarıçoban, 2012) ki bu adımlardan biri de yabancı dilin erken yaşta başlamasıdır. “Türkiye’de 1997 yılından itibaren benimsenen erken yaşta yabancı dil öğrenimi, dünyada pek çok örneği olan erken yaşta iki dilli eğitim-öğretim sürecine geçiş niteliğinde olup, ardında yatan birincil neden, bugüne kadar yapılan birçok araştırmada, ikinci dile başlama yaşının söz konusu dili öğrenmede en belirleyici etken olmasıdır” (Zengin ve Ulaş, 2020). “Bu değişiklik, yabancı dil eğitimi açısından daha önce ortaöğretim düzeyinde başlayan yabancı dil eğitiminin ilköğretim 4.sınıftan itibaren başlatılmasını ve ilköğretim okullarının 6.sınıfından itibaren müfredat programına seçmeli ikinci dil seçeneğinin eklenmesini sağlamıştır” (Haznedar, 2010). 2010 yılında yapılan diğer bir düzenleme ile genel liseler Anadolu Liselerine dönüştürülmüştür. Bu düzenleme ile daha fazla öğrenci ikinci yabancı dil öğrenme fırsatını yakalamıştır. “Yapılan yeni düzenlemenin yabancı dil derslerine bakan boyutundaki temel amaç öğrencilerde dört temel becerinin (okuma, yazma, dinleme, konuşma) geliştirilmesini ve öğrencilerin öğrendikleri dilde kendilerini hem yazılı hem de sözlü olarak iyi ifade edebilmelerini sağlamaktır” (Balcı, 2016). Yapılan tüm bu düzenlemelerde temel amaçlardan bir tanesi öğrencilerin iki dil öğrenerek eğitim almalarını sağlamaktır. Ne yazık ki Türkiye’de yabancı dil denildiğinde akla ilk olarak İngilizce gelmektedir. Bu da Almanca, Fransızca, Rusça gibi dillerin ikinci planda kalmalarına neden olmaktadır. Türkiye’de İngilizceden sonra en çok öğretilen dil Almancadır. Akgüneş ve Sabuncuoğlu (2020) “Almanca öğretiminin Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 1864 yılında kurulan dil okulunda öğretilmeye başlandığını” belirtmektedirler. “19. yüzyılda Almanya ve Türkiye arasında siyasi ilişkilerin yoğunlaşmasıyla Almanca dersi ilk olarak Askeri alanda Mektebi Harbiye’de zorunlu ders olarak işlenmiştir” (Can, 2020). Bugün ise Türkiye’de 16 üniversitede Almanca Öğretmenliği bölümü bulunmaktadır (ÖSYM, 2021). Almanya ile devam eden siyasi, ekonomik ve sosyal ilişkilerin günümüzde de Almanca öğretimine olumlu katkılar sağladığı söylenebilir. Boyacıoğlu (2015), “Türkiye ve Almanya arasındaki köklü tarihi ilişkiler ile AB üyeliği için sürdürülen siyasi ve ekonomik süreçlerin bunda belirleyici olduğunu” ifade etmektedir. Buna bağlı olarak yapılan düzenlemelere yukarıda değinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı yaptığı son düzenleme ile 2012-2013 eğitim-öğretim dönemiyle birlikte ikinci yabancı dilin Anadolu Liselerinde zorunlu olarak okutulması kararını almıştır. Anadolu Liselerinde dokuzuncu sınıftan itibaren ikinci bir yabancı dil haftada en az 2 saat zorunlu olarak işlenmektedir. “Anadolu Liselerinin %90’ından fazlasında Almanca ikinci yabancı dil olarak tercih edilmektedir” (Çetintaş ve Genç, 2016).

Hanbay (2013), “Almanca dersine programda yer verilen haftalık ders saatinin birinci yabancı dil dersine göre oldukça düşük olduğunu” ifade etmektedir. Bu da öğrencilerin Almanca dersine olan ilgilerini azaltmakta ve tutumlarında olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Literatür incelendiğinde tutum kavramının farklı tanımlarına rastlanmaktadır. Bilimsel olarak incelenmesi 19. yüzyılda başlayan tutum kavramının Latince “harekete hazır” anlamına gelmektedir. “Sosyal bilimlerdeki birçok kavram gibi, tutum kavramı ile ilgili olarak da tam bir görüş birliği oluşmamıştır” (Tavşancıl, 2002). Tutum kavramını Turgut (1978), “belli bir objeye karşı bireylerin olumlu veya olumsuz tepki göstermesi” olarak; Karasar (1999), “uyarıcılar karşısında bulunan tepki, harekete hazır bulunma durumu” olarak; Öncül (2000), “belirli kişilere, nesnelere, olaylara ya da kurumlara her zaman aynı türden (olumlu, olumsuz veya yansız) davranmamıza yol açan sürekli ve değişmez bir inanç, duygu ve eğilim” olarak; Erkuş (2003) ise “diğer birçok psikolojik değişken (zekâ, güdü vb.) gibi, bileşik, doğrudan gözlenemeyen, gözlenen bazı davranışsal göstergelerle vardanan kuramsal bir değişken olarak” tanımlamaktadır.

Bu çalışmada Almanca Öğretmenliği programlarında Almanca hazırlık eğitimi alan öğrencilerin Almanca derslerine yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıda yer alan araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. “Almanca Öğretmenliği hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca dersine yönelik tutum düzeyleri nedir?”
2. “Almanca Öğretmenliği hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca dersine yönelik tutumları;
 - a. Cinsiyetlerine,
 - b. Üniversite sınavlarında yaptıkları tercih önceliğine,
 - c. Lisede Almanca dersi alıp almadıklarına ve
 - d. Eğitim aldıkları üniversitelere göre anlamlı bir fark göstermekte midir?”

2. Araştırmanın Modeli

Almanca Öğretmenliği hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca dersine yönelik tutum düzeylerinin belirlenmesi ve farklı değişkenlere göre incelenmesi amacı taşıyan bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır” (Karasar, 2005: 77).

3. Evren ve Örneklem

Bu çalışmada, Türk Üniversitelerinde Almanca Öğretmenliği bölümlerinde hazırlık eğitimi alan öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde, Gazi Üniversitesinde, Anadolu Üniversitesinde ve Hakkâri Üniversitesinde Almanca Öğretmenliği hazırlık programı eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemin oluşturulma aşamasında katılımcılara araştırma konusu ile ilgili bilgiler verilmiş, örneklem grubu gönüllü katılımcılardan oluşturulmuş ve rastgele seçilmişlerdir. Araştırmaya toplam 130 öğrenci katılmıştır. Örnekleme ait frekans dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Frekans dağılımları tablosu

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kız	98	75,4
	Erkek	32	24,6
Üniversite	Anadolu Üniv.	37	28,5
	Nevşehir HBV Üniv.	31	23,8
	Gazi Üniv.	39	30,0
	Hakkâri Üniv.	23	17,7
Lisede Almanca Dersi	Evet	98	75,4
	Hayır	32	24,6
Öncelik Tercihi	Almanca Öğretmenliği	36	27,7
	İngilizce Öğretmenliği	94	72,3

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %75,4'ü kız iken, %24,6'sının ise erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %30'u Gazi, %28,5'i Anadolu, %23,8'i Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve %17,7'si Hakkâri Üniversitesinde eğitim almaktadırlar. Bu öğrencilerin %75,4'ü lisede Almanca dersi almışken %24,6'sı almamıştır. Katılımcıların 72,3'ü üniversite sınavlarında öncelikli olarak İngilizce Öğretmenliği bölümlerini tercih etmişken %27,7'si ise öncelikle Almanca Öğretmenliği bölümünü tercih etmişlerdir.

4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada yer alan veriler Erdem (2020) tarafından geliştirilen “Almanca Dersi Tutum Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilmiştir. Kişisel Bilgi Formunda katılımcılara cinsiyetlerine, hangi üniversitede eğitim aldıklarına, lisede Almanca dersi görüp görmediklerine ve üniversite tercih sürecinde öncelikli tercihlerinin ne olduğuna ilişkin sorular sorulmuştur. Almanca Dersi Tutum Ölçeği (ADTÖ) ile katılımcılara sekizi olumsuz, 30'u ise olumlu olmak üzere toplam 38 soru sorulmuştur. ADTÖ 5'li Likert tipinde hazırlanmış bir ölçektir. Ölçeğin seçenekleri “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Yeniden hesaplanan faktör analizleri sonucu ölçekte yer alan azim boyutu azim ve sevgi boyutuna dönüştürülmüştür. Bu kapsamda azim boyutuna ilişkin bazı soru maddeleri ilgi adlı yeni bir boyut ortaya çıkarmıştır. Yapılan hesaplar sonucunda kesme değerinin altında çıkan altı madde ölçekten çıkarılmıştır (10-16-18-19-21-22). Ölçeğe ait değer aralıkları Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2. Almanca Dersi Tutum Ölçeği Değer Aralıkları

Değer Aralığı	Seçenekler
“1.00 – 1.80”	“Kesinlikle Katılmıyorum”
“1.81 – 2.60”	“Katılmıyorum”
“2.61 – 3.40”	“Kısmen Katılıyorum”
“3.41 – 4.20”	“Katılıyorum”
“4.21 – 5.00”	“Tamamen Katılıyorum”

Almanca Dersi Tutum Ölçeği 4 faktörden (alt boyuttan) oluşmaktadır. Bu faktörler ve faktörlere ait Cronbach Alpha (α) güvenirlik katsayıları Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3. Almanca Dersi Tutum Ölçeği Faktörleri ve Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Faktör	Cronbach Alpha (α) Değeri
Azim ve Sevme Faktörü	,934
İhtiyaç Faktörü	,863
İlgi Faktörü	,858
Özgüven Faktörü	,831

Ölçeğin Cronbach Alpha (α) güvenirlik formülü .91 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise Cronbach Alpha (α) değeri ,93 olarak hesaplanmıştır.

5. Verilerin Analizi

Araştırmada ulaşılan veriler IBM SPSS Statistics 21 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analiz aşamasında betimleyici istatistiklerden yararlanılmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri çözümlenmek amacıyla bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) hesaplamalarından yararlanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda ise farklılığın ne yönde belirlemek amacıyla Post-Hoc testlerinden Tukey testi kullanılmıştır. Tüm hesaplamalarda p değeri (anlamlılık düzeyi) 0,05 olarak belirlenmiştir.

6. Bulgular

Çalışmanın bu kısmında Almanca hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca dersine yönelik tutum düzeyleri belirlenerek tutumlarının cinsiyet, tercih önceliği, lisede Almanca alıp almadıkları ve eğitim aldıkları üniversitelere göre farklılık gösterip göstermediği değerlendirilmiştir.

a. Öğrencilerin Almanca dersine yönelik tutum düzeyleri

Katılımcıların Almanca dersine yönelik tutum puanları hesaplanarak Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Almanca Dersine Yönelik Tutum Puanları

Faktör	N	Min.	Max.	X	ss.
Azim ve Sevme	130	2,08	5,00	4,35	,598
İhtiyaç	130	1,57	5,00	4,12	,696
İlgi	130	1,60	5,00	3,65	,746
Özgüven	130	1,83	5,00	3,63	,765
Genel	130	1,77	5,00	3,93	,701

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların Almanca dersine yönelik tutumlarının azim ve sevme boyutunda (X=4,35) ölçekte yer alan şekliyle “Tamamen Katılıyorum” seçeneğine; ihtiyaç boyutunda (X=4,12), ilgi boyutunda (X=3,65) ve Özgüven boyutunda (X=3,63) ise “Katılıyorum” seçeneğine karşılık geldiği söylenebilir. Katılımcıların Almanca dersine yönelik genel tutumlarının (X=3,93) “Katılıyorum” seçeneğine karşılık geldiği görülmektedir. Tablo 4'te yer alan bulgular ışığında katılımcıların yalnızca azim ve sevme faktörüne ilişkin sorulara ölçekte yer aldığı şekliyle “Tamamen Katılıyorum” dedikleri belirlenmiştir.

b. Öğrencilerin farklı değişkenlere göre Almanca dersine yönelik tutumları

Almanca hazırlık öğrencilerinin Almanca dersine yönelik tutumları öğrencilerin cinsiyetlerine, tercih önceliklerine, lisede Almanca görüp görmediklerine ve okudukları üniversitelere göre karşılaştırılmıştır. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre Almanca dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir fark olup olmadığı yapılan t-testleri ile belirlenmiştir. Bu testlerde $p < ,05$ kabul edilmiştir. T-testine ilişkin istatistikler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Boyutlar Işığında Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Tutumlarının Karşılaştırılması

Faktörler	Cinsiyet	N	X	ss	t	p
Azim ve Sevgi	Kız	98	4,45	,503	2,82	,007
	Erkek	32	4,05	,775		
İhtiyaç	Kız	98	4,28	,594	4,41	,000
	Erkek	32	3,63	,762		
İlgi	Kız	98	3,73	,682	1,86	,069
	Erkek	32	3,41	,883		
Özgüven	Kız	98	3,61	,754	-,29	,771
	Erkek	32	3,66	,812		

* $p < ,05$

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyetleri bağlamında Almanca dersine yönelik azim ve sevgi boyutu ile ihtiyaç boyutunda anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin (X=4,45) Almanca dersine yönelik azim ve sevgilerinin erkek öğrencilere (X=4,05) göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Aynı şekilde kız öğrencilerin Almanca dersine duydukları ihtiyacın (X=4,28) da erkek öğrencilere (X=3,63) göre oldukça yüksek olduğu ifade edilebilir. Elde edilen bulgulardan her iki grubun da Almanca dersine yönelik ilgi ve özgüvenlerinin anlamlı bir farklılık göstermediği ve benzer olduğu sonucu çıkarılabilir.

Katılımcıların üniversitesi sınavlarında yaptıkları tercih önceliğine göre Almanca dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığı t-testi ile ölçülmüştür. Bu testlerde $p < ,05$ kabul edilmiştir. T-testine ilişkin istatistikler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Boyutlar Işığında Katılımcıların Tercih Önceliğine Göre Tutumlarının Karşılaştırılması

Faktörler	Tercih Önceliği	N	X	ss	t	p
Azim ve Sevgi	Almanca Ö.	36	4,50	,692	1,51	,136
	İngilizce Ö.	94	4,30	,553		
İhtiyaç	Almanca Ö.	36	4,11	,808	-,130	,897
	İngilizce Ö.	94	4,13	,653		
İlgi	Almanca Ö.	36	3,90	,716	2,41	,019
	İngilizce Ö.	94	3,56	,739		
Özgüven	Almanca Ö.	36	3,75	,827	1,12	,264
	İngilizce Ö.	94	3,58	,739		

*p<,05

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların tercih önceliği bağlamında Almanca dersine yönelik yalnızca ilgi boyutunda anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Üniversite sınavlarında öncelikli tercih olarak Almanca Öğretmenliği programını tercih etmiş öğrencilerin Almanca dersine olan ilgilerinin (X=3,90), öncelikli olarak İngilizce Öğretmenliği programını tercih etmiş öğrencilere (X=3,56) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer boyutlarda anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Katılımcıların lisede Almanca dersi alıp almadıklarına göre Almanca dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir fark olup olmadığı t-testi ile ölçülmüştür. Bu testlerde p <,05 olarak kabul edilmiştir. T-testine ilişkin istatistikler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Boyutlar Işığında Katılımcıların Lisede Almanca Dersi Görüp Görmediklerine Göre Tutumlarının Karşılaştırılması

Faktörler	Lisede Alm.	N	X	ss	t	p
Azim ve Sevgi	Evet	98	4,39	,518	1,09	,280
	Hayır	32	4,23	,792		
İhtiyaç	Evet	98	4,18	,646	1,65	,104
	Hayır	32	3,92	,809		
İlgi	Evet	98	3,74	,683	2,19	,034
	Hayır	32	3,38	,865		
Özgüven	Evet	98	3,71	,740	2,03	0,47
	Hayır	32	3,38	,800		

*p<,05

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların Almanca dersine yönelik tutumlarının, lisede Almanca dersi görüp görmedikleri bağlamında değerlendirildiğinde, ilgi ve özgüven boyutlarında farklılaştığı söylenebilir. Lisede Almanca dersi alan öğrencilerin (X=3,74) Almanca dersine olan ilgilerinin lisede Almanca dersi almayan öğrencilere (X=3,38) göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Aynı şekilde lisede Almanca dersi almış olan öğrencilerin (X=3,71) Almanca derslerindeki özgüven değerlerinin lisede Almanca dersi almamış öğrencilere (X=3,38) göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Katılımcıların eğitim aldıkları üniversitelere göre Almanca dersine yönelik tutumlarının anlamlı bir fark gösterip göstermediği tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) ile hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalarda Post-Hoc/ Tukey testinden yararlanılmıştır. ANOVA testine ilişkin istatistikler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Boyutlar Işığında Katılımcıların Eğitim Aldıkları Üniversitelere Göre Tutumlarının Karşılaştırılması

Faktörler	Ünv.	N	X	ss	F	p
Azim ve Sevgi	Anadolu Ü.	37	4,18	,673	2,42	,069
	Nevşehir Ü.	31	4,55	,358		
	Gazi Ü.	39	4,31	,721		
	Hakkâri Ü.	23	4,45	,413		
İhtiyaç	Anadolu Ü.	37	3,74	,840	8,11	,000
	Nevşehir Ü.	31	4,45	,516		
	Gazi Ü.	39	4,07	,606		

İlgi	Hakkâri Ü.	23	4,37	,474	5,19	,002
	Anadolu Ü.	37	3,42	,768		
	Nevşehir Ü.	31	3,98	,544		
	Gazi Ü.	39	3,48	,856		
Özgüven	Hakkâri Ü.	23	3,90	,514	2,97	0,34
	Anadolu Ü.	37	3,36	,747		
	Nevşehir Ü.	31	3,89	,760		
	Gazi Ü.	39	3,61	,842		
	Hakkâri Ü.	23	3,71	,532		

*p<,05

Tablo 8 incelendiğinde azim ve sevgi faktörü dışındaki ihtiyaç, ilgi ve özgüven faktörlerinin gruplar arası ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı söylenebilir. Hangi gruplar arası farkların oluştuğu yapılan Tukey testleri ile belirlenerek Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Tukey Testi Sonuçları

Faktörler	I	J	Ort.Farkı	SE	p
İhtiyaç	Anadolu Ü.	Nevşehir Ü.	,70258*	,157	,000
	Anadolu Ü.	Hakkâri Ü.	,62985*	,171	,002
İlgi	Anadolu Ü.	Nevşehir Ü.	,55902*	,173	,009
	Nevşehir Ü.	Gazi Ü.	,49859*	,171	,022
Özgüven	Anadolu Ü.	Nevşehir Ü.	,53298*	,182	,021

*p<,05

Tablo 9 incelendiğinde, Almanca derslerine ihtiyaç boyutunda, “Anadolu Üniversitesi” öğrencileri ile “Nevşehir Hacı Bektaş Veli” ve “Hakkâri Üniversitesi” öğrencilerinin anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir. “Nevşehir Hacı Bektaş Veli” ve “Hakkâri Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca dersine olan duydukları ihtiyacın “Anadolu Üniversitesi” öğrencilerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir. İlgi boyutu ele alındığında “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca dersine yönelik ilgilerinin “Anadolu” ve “Gazi Üniversitesi” öğrencilerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucunda “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca dersine yönelik ilgilerinin “Anadolu” ve “Gazi Üniversitesi” öğrencilerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Özgüven boyutunda ise “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrenciler ile “Anadolu Üniversitesi” öğrenceleri arasında anlamlı bir farka rastlanmış olup “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca dersine yönelik özgüvenlerinin “Anadolu Üniversitesi” öğrencilerine göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

7. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Almanca Öğretmenliği bölümü hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca derslerine yönelik tutumları dört boyut altında çeşitli değişkenlere göre incelenerek yorumlanmıştır. Katılımcıların Almanca derslerine yönelik genel tutumlarının ölçekteki “Katılıyorum” seçeneğine karşılık geldiği belirlenmiştir. Bu veriye dayanarak Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Almanca derslerine yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Terzi ve Tezci (2007) de Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını inceledikleri çalışmalarında Necatibey Eğitim Fakültesinde öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının olumlu ve tutum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İlgili alanyazın incelendiğinde (Aslan, Köksal Akyol, 2006; Buluç, 2002; Saraçoğlu ve ark. 2004; akt. Terzi ve Tezci, 2007), Türkiye’de farklı örneklemeler üzerinde yapılmış çalışmaların da Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin görüşlerinin olumlu olduğunu sonucuna ulaşırken çalışmada elde edilen verileri desteklemektedir.

Katılımcıların Almanca derslerine yönelik tutumları cinsiyet değişkeni bağlamında incelendiğinde iki boyutta farklılığa rastlanmıştır. Kız öğrencilerin Almanca derslerine yönelik tutumlarının azim ve sevgi boyutunda ve ihtiyaç boyutunda erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buradan, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre Almanca derslerine daha fazla gereksinim duydukları ve buna bağlı olarak derslerde daha azimli oldukları sonucuna ulaşılabilir. Literatür incelendiğinde öğretmenlik mesleğine yönelik kız öğrencilerin

tutumlarının genellikle erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir. Çiçek Sağlam (2008) yapmış olduğu çalışmanın sonucunda kız öğrencilerin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının erkek öğrencilere göre oranla daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akpınar ve arkadaşları (2006) da yaptıkları araştırma sonucunda öğretmenlik mesleğine yönelik kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklara ulaşmışlardır. Terzi ve Tezci (2007) de çalışmadaki sonuçlara benzer bulgulara ulaşarak kız öğrencilerinin öğretmenliğe yönelik tutum puan ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Çalışmada elde edilen sonuçlara benzer bulgulara birçok araştırmacının (Çakır, 2005; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Oral, 2004; Öztürk ve diğerleri, 2005; Saraçoğlu ve diğerleri, 2004; Sayın, 2005; Soran, Demirci ve Atav, 1996; Sözer, 1996) da ulaştığı gözlemlenmiştir. Literatür incelenirken yalnızca Küçük (2007) tarafından yapılan bir çalışmada, Almanca eğitimi alan öğrencilerin Almanca dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Almanca derslerine yönelik tutumları üniversite sınavlarında yaptıkları tercih önceliği değişkeni bağlamında incelendiğinde tek boyutta farklılığa rastlandığı saptanmıştır. Üniversite sınavlarında öncelikli tercih olarak Almanca Öğretmenliği programlarını tercih eden öğrencilerin Almanca derslerine yönelik tutumlarının ilgi boyutunda, öncelikli tercih olarak İngilizce Öğretmenliği programlarını tercih eden öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buradan, puanları yettiği için değil, Almanca öğretmeni olmak istedikleri için Almanca Öğretmenliği programlarını tercih eden öğrencilerin diğer öğrencilere göre Almanca derslerine daha yoğun ilgi duydukları söylenebilir. Konuya ilişkin yapılmış olan çalışmalar gözden geçirildiğinde Çiçek Sağlam'ın (2008) da paralel sonuçlara ulaştığı belirlenmiştir. Çiçek Sağlam çalışmasında, “*mesleği sevdiğim için seçtim*” diyen öğrencilerin mesleği boşa kalmamak için seçtim diyen öğrencilere ve diğer nedenlerle seçtim diyen öğrencilere göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu tespit etmiştir. Akpınar ve arkadaşları (2006) da elde ettikleri sonuçlarda, okudukları bölümleri tercihlerinin ilk üç sırasına yazan öğrencilerle, tercihlerini yedinci sıradan itibaren yazan öğrenciler arasında tercihlerini ilk üç sıraya yazan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklara ulaştıkları görülmektedir. Uyanık (2017) da konu ile ilgili çalışmasında okudukları programları isteyerek tercih eden öğretmen adaylarının programlarını zorunlu olarak tercih eden öğretmen adaylarına göre öğretmenliğe ilişkin daha olumlu tutumlara sahip olduklarını ortaya koymuştur. Çalışmada elde edilen verilerin Erdem ve Şimşek (2000) ve Özbek'in (2007) elde ettikleri sonuçlarla paralellik gösterdiği ifade edilebilir. İncelenen alanyazın içerisinde yalnızca Karahan'ın (2003) Eğitim Fakültesinde eğitim alan öğrencilerin öğretmenlik tutumlarının üniversiteye girişte öğretmenlik mesleğini tercih sıralamasına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Almanca derslerine yönelik tutumları lisede Almanca dersi görüp görmedikleri değişkeni bağlamında incelendiğinde iki boyutta farklılığa rastlandığı belirlenmiştir. Lise eğitimi sırasında Almanca dersi almış öğrencilerin Almanca derslerine yönelik tutumlarının ilgi ve özgüven boyutlarında lisede Almanca dersi almamış öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan, lisede Almanca dersi almış olan öğrencilerin sahip oldukları Almanca temel bilgisi sayesinde Almanca derslerine daha yoğun ilgi duydukları ve bu temel bağlamında derslerde diğer öğrencilere göre daha özgüvenli oldukları ifade edilebilir. Demirtaş ve arkadaşları (2011) da öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarını ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında öğretmen adaylarının kendilerini oldukça yeterli olarak algıladıklarını vurgulamaktadırlar. Buradan hareketle öğretmen adaylarının özgüven problemi yaşamadıkları sonucuna ulaşılabilir.

Katılımcıların Almanca derslerine yönelik tutumları eğitim aldıkları üniversiteler değişkeni bağlamında incelendiğinde üç boyutta farklılık gösterdiği belirlenmiştir. İhtiyaç boyutunda “Anadolu Üniversitesi” öğrencileri, “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencileri ve “Hakkâri Üniversitesi” öğrencileri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencileri ile “Hakkâri Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca derslerine duydukları ihtiyacın “Anadolu Üniversitesi” öğrencilerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir. İlgi boyutunda “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca derslerine yönelik tutumlarının “Anadolu Üniversitesi” ve “Gazi Üniversitesi” öğrencilerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca derslerine olan ilgilerinin “Anadolu Üniversitesi” ve “Gazi Üniversitesi” öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özgüven boyutunda ise “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencileri ile

“Anadolu Üniversitesi” öğrencileri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi” öğrencilerinin Almanca derslerindeki özgüvenlerinin “Anadolu Üniversitesi” öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buradan, Almanca Öğretmenliği programlarına yerleştirme puanı daha düşük olan üniversitelerde eğitim alan öğrencilerin Almanca derslerine daha yoğun ilgi gösterdikleri, özgüvenlerinin daha yüksek olduğu ve Almanca derslerini geleceklerindeki meslek hayatları için daha büyük bir ihtiyaç olarak gördükleri sonucu çıkarılabilir. Konu ile ilgili literatür detaylı bir şekilde incelenmesine rağmen farklı üniversitelerde öğretmenlik eğitimine devam eden öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite değişkenine bağlı olarak yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Almanca Öğretmenliği programlarında öğrencilerin Almanca derslerine yönelik ilgilerinin artırılması konusunda çalışmalar yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Bu konuda Goethe Enstitüsü veya DAAD gibi Almanya ile koordineli çalışan kurumlardan destek alınabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin Almanca Öğretmenliği programlarını isteyerek tercih etmeleri için ortaöğretim kurumlarında öğrencilere Almancanın öneminin anlatılması ve öğrencilere Almancanın sevdirmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir. Tüm ortaöğretim kurumlarında öğrencilere seçmeli Almanca derslerinin sunulmasının ise yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada Almanca hazırlık sınıfı öğrencilerinin Almanca derslerine yönelik tutumları farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmacıların konu ile ilgili farklı örneklem gruplarıyla, daha fazla katılımcıyla ve karma yöntemle yapacakları yeni araştırmaların daha kapsamlı sonuçlara ulaşabilme adına bilimsel açıdan faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akgüneş, S. G., Sabuncuoğlu, O. (2020). Anadolu Lisesi Öğrencilerinin 2. Yabancı Dil Olarak Almanca Öğrenmelerinde Motivasyon Düzeylerini Etkileyen Faktörler. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 193-209.
- Akpınar, E., Yıldız, E., Ergin, Ö. (2006). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 56-62.
- Aslan, D., Köksal Akyol, A. (2006). Okul Öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 51-60.
- Balcı, U. (2016). Anadolu Liselerinde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Eğitimi: Batman İli Örneği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 334-341.
- Bayır, M., Yeşil, R. (2020). Üniversite öğrencilerinin yabancı dil öğrenme zorluklarını yaşama düzeyleri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1479-1493.
- Boyacıoğlu, F. (2015). The Situation of French and German Teaching as a Foreign Language in Ottoman Empire. *Acta Universitatis Danubius. Releiones Internationales*, 8(1), 131-144.
- Buluç, B. (2002). Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik sertifikası programlarına yönelik tutumları. *Toplumsal Düşünce Dergisi*, 3(5), 41-48.
- Can, D. (2020). *Almanca Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlilik İnançlarının ve Mesleki Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çakır, Ö. (2005). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans programı (İÖLP) ve Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 27-42.
- Çetintaş, B., Genç, A. (2016). Fremdsprachenlernen in der Türkei im fokus internationaler Beziehungen. *İDİL*, 5(26), 1671-1689.
- Çiçek Sağlam, A. (2008). Müzik Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı dil öğretimi*. İstanbul: Pegem Yayıncılık.
- Demirtaş, H., Cömert, M., Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlilik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36, 96-111.
- Erdem, A. R., Şimşek, S. (2000). PAÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenliği seçmelerinde etkili olan faktörler. II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.

- Erdem, Ş. (2020). *Lise Öğrencilerinin Almanca Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Hanbay, O. (2013). Anadolu Lisesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre ikinci yabancı dil olarak Almanca dersinde bağımsız öğrenme düzeyleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 271-280.
- Karahan, E. (2003). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Tutumları Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kaya, A., Büyükkasap, E. (2005). Fizik Öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Küçük, O. (2007). *Almanca eğitimi alan öğrencilerin Almanca dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Oral, B. (2004). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(15), 88-98.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- ÖSYM. (2021). *2021 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu*. Ankara: ÖSYM.
- Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 145-159.
- Öztürk, B., Doğan, O., Koç, G. (2005). Eğitim Fakültesi öğrencileri ile Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine yönelik algılarının karşılaştırılması (Gazi Üniversitesi Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-19.
- Saraçoğlu, A. S., Serin, O., Bozkurt, N., Serin, U. (2004). Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını etkileyen faktörler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 29(311), 16-27.
- Sarıçoban, G. (2012). Foreign Language Education Policies in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 2643-2648.
- Sayın, S. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 19, 271-282.
- Soran, H., Demirci, C., Atav, E. (1996). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildiri Kitabı ss106-109. 18-20 Eylül 1996: İstanbul.
- Sözer, E. (1996). Üniversitede öğretim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 7-21.
- Suna, Y., Durmuşçelebi, M. (2013). Türkiye’de yabancı dil öğrenme-öğretmen problemine ilişkin yapılan çalışmaların derlemesi. *OPUS*, 3(5), 7-24.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Terzi, A. R., Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 52, 593-614.
- Turgut, M. F. (1978). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Nüve Matbaası.
- Uyanık, G. (2017). Sınıf Öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Boylamsal Bir Araştırma. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(8), 185-195.
- Zengin, E., Ulaş, A. H. (2020). Sınıf öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Education Studies*, 7(1), 27-42.